HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ות"ס. והלא חוזר הוא ומוחק את השטר וזייף וחתמי סהדי. ומשני אין דומה תחיימת העדים שחתום על הממחק פעם אחת לכתיבת השטר הכתוב על נמחק שתי פעמים ויהא ניכר הזיוף: **וניחוש דלמא שדי.** בעל השטר דיותא בקלף במקום תחיימת העדים קודם שחתמו וממחקו וחזר וכתב על כל הקלף וממחקו כולו וחתמו העדים בקלף שנמחק שתי פעמים והשטר נכתב על הממחק פעם אחת וכי הדר מחיק ליה כדי לכתוב עליו זיוף הוה ליה נמחק שתי פעמים כמו שנמחק מקום תחיימת העדים שתי פעמים: **אלא"כ נמחק בפניהם.** ואם ירלו מקום תחיימתן משונה במחיקה מן העליון לא יחתומו: **עדיו על הממחק כשר.** אם מכירין לחתימתן או שהיה כתב ידם (א) במקום אחר: **הוא על הממחק כו' פסול.** שמא מחק את השטר וזייפו: **השתא נמי.** חוזר עוד ומוחק ומזייף. (ב) [ומקשינן והא אמרת אינו דומה כו']. ומשני הני מילי היכא דחתמי סהדי על הממחק כיון שיש שני מיני מחקים בשטר אחד זה אצל זה יכול להכיר מי נמחק יותר מחבירו: **למחקא דהא מגילתא.** זה עב וזה דק ומחק של קלף עב אינו ניכר כל כך: **ונקבל חתימה ידייהו בני דינא.** שלא יפסיד בעל השטר עדות של עדיו ואחר כך נמחוק ונכתוב בהיא מגילתא גופא ונדמייה: אית ספרים דגרסינן בהו **ונשהייה אמר רבי ירמיה חוששין לב"ד טועין.** (ג) ולא ידעו לדקדק כל כך (ד) או להשהותו להכשיר שטר פסול הלכך פסקיהו למילתיה ופסלו כל שטר שעל הממחק ועדיו על הנייר. ואית דלא גרסי ונשהייה וגרסי רבי ירמיה אומר חיישינן לב"ד טועין ואין נותנין לב לדמות ולמחוק ובמקום תירוץ רב הושעיא תירץ רב ירמיה כך: **השיב רבי נדברי רבי חנינא בן גמליאל.** שאמר מקושר יכול לעשותו פשוט: והלא דודאי לא עשה אוס זיוף אצל כשנמחק השטר ונמחק הריוח בין שהדא לשהדא שיש לחוש שמא היה כתוב בו אחנחא סהדי (ה) ומחק וזייף אז ראוי לפסול יותר וגם לא אשכחן חילוק בין כתוב אחנחא סהדי על הנייר בין כתוב על הממחק וי"ל דלא חיישינן שמא מחק אחנחא סהדי (ו) שאם כן יש ריוח בינתים בין שהדא לשהדא ומסתמא אין כותבין (ז) ו) בזה הדיבור כנגד חתימה בפחות משני שיטין וכמו שני שיטין בין העדים לכתב פוסלין את השטר כן שני שיטין בין עד לעד פוסל דלמא יכתוב (ח) ו) ג' שיטות לפני העד וכן משמע לקמן (ט) שני עדים בשני שטרות מצטרפין להוציא ממון ואין לומר שיחתום (י) בשבילו לענין אפוקי ממונא חשוד דלא מהימן אלא בשבועה והיכן יש לחוש שמא מחק אחנחא סהדי היכא שהעדים חתומים זה אצל זה בחד שיטה זה בראש השיטה וזה בסוף השיטה ואנחנו סהדי בזה אין רגילות (יא) דאנחנו סהדי על הנייר ועדים על הממחק דלמה יעשו שטות זה לכתוב אחנחא סהדי על הנייר והם חתומים על הממחק יחתמו על הנייר ודיו וא"ת ולמה לא תקנו (יב) שטרא על הנייר ועדיו על הממחק כשר בלא אחנחא סהדי וכשעדיו והשטר על הממחק לא יהא כשר אם לא כתבו בו אחנחא סהדי כתיבי אמחקא ושטרא כתיבא אמחקא דהשתא ליכא למיחש שמתחילה היה השטר על הנייר ומתקנו וזייפו ביותר היה להם לעשות תקנה כשהשטר עשוי (יג) [על הממחק] דאיכא למיחש ביה שנעשה זיוף מבאותו שעדיין לא נעשה בו זיוף וי"ל הוא ועדיו על הממחק שכיח טפי שיש לסופר כמה טופסי שטרות שלא כוון בהן המעשה ומחקם אצל הוא על הנייר ועדיו על הממחק לא שכיח כולי האי ולכך תקנו אחנחא סהדי והשתא מיתרצא שפיר מה שהקשה ר"י על פי' רי"ב שיותר יש לנו להכשיר אחנחא סהדי כשכתוב על הנייר שלא נעשה בו שום זיוף יותר משכתוב על הממחק דאיכא למיחש שנעשה בו זיוף שעתה יש ליתן טעם (יד) זה שפיר דאחנחא סהדי על הנייר לא שכיח אלא אדרבה יחתמו על הנייר ויהיה הכל על הנייר (טו) וקשה לפי' רשב"ם שפירש בשטר הבא הוא ועדיו על הממחק שאם יש ריוח מחוק בין עד לעד פסול דאיכא למיחש שהיה כתוב בו אחנחא סהדי והשטר היה כתוב על הנייר ומתקנו א"כ הא דקאמר דכתבי אחנחא (טז) בין עד לעד היינו כשיש נייר בין עד לעד שאם כבר מחוק בין עד לעד למה יכתבו אחנחא סהדי ירחיקו העדים זה מזה שיעור אחנחא סהדי ודי בכך שאם ימחוק ויהיה הכל על הממחק יהא פסול כדפרישית כיון שיש ריוח בין עד לעד וזה אינו נראה לומר שאינו מצריך אחנחא סהדי אלא כשיש נייר בין עד לעד דהוה ליה לגמ' לפרש ועוד א"כ (יז) בשופטני עסקינן שהניחו הנייר וכתבו על הממחק ומיהו איכא למימר שאין להקשות כשיש מחק בין עד לעד למה יכתבו אחנחא סהדי שיניחו חלק ודיו (יח) וזה אינו שאם לא נצריכו לכתוב לא יניחו בין זה לזה ולא יחושו כי יאמרו למה אינחנו ואחרחיק תחיימתי מחבירי כיון שאינו כתוב בינתים: **וניחוש דלמא שדי דיותא אמקום עדים.** פירשתי לעיל: **אי לעילאי מחיק.** לפירוש ריב"ם שפירש כשנמחק שתי פעמים ניכר (יט) שאין שיהא נמחק שתי פעמים ויהא ניכר אבל לפי' רבי ניחא שאינו ניכר כיון שאין כתוב עליו כלום ומיהו עדיפא מינה משני דבלא דיותא מלי עביד בין סהדא לסהדא: **לישהייה.** מאן דלא גריס ליה (כ) סבר דכמו כן אינו דומה נמחק בן שני ימים נמחק בן שלשה (א): ואם תאמר מוחק וחוזר ומוחק (א) אינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים וליחוש דלמא שדי דיותא אמקום עדים מעיקרא ומחיק ליה דכי הדר מחיק ליה להאי הוה ליה אידי ואידי נמחק שתי פעמים אמר אביי קסבר רב (ב) אין העדים חותמין על המחק אלא אם כן נמחק בפניהם מיתיבי (ג) הוא על הנייר ועדיו על המחק כשר וניחוש דלמא מחיק ליה וכתיב מאי דבעי והוי ליה הוא ועדיו על המחק (ד) דכתבי הכי אנחנא סהדי חתמנא על מחקא ושטרא כתב על נייר דכתבי היכא אי מלתחת גייז ליה אי עילאי מחיק ליה (ה) דכתבי בין סהדא לסהדא אי הכי אימא סיפא (ו) הוא על המחק ועדיו על הנייר פסול אמאי פסול הכא נמי נכתבו הכי אנחנא סהדי חתמנא על נייר ושטרא על מחקא (ז) [השתא נמי] מאי אמרת מוחק חוזר ומוחק הא אמרת אינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים (ח) הני מילי היכא דחתימי סהדי אמחקא היכא דלא חתימי סהדי אמחקא אלא אניירא לא ידיע וליתי מגילתא אחריתי ולמחוק ולידמי לא דמי מחקא דהא מגילתא למחקא דהא מגילתא ולקבלה לחתימות ידא דסהדי בבי דינא ולמחוק ולידמי אמר רב הושעיא (ט) אינו דומה נמחק בן יומו לנמחק בן שני ימים ולישהייה אמר רבי ירמיה (י) חיישינן לב"ד טועין: רבי חנינא בן גמליאל אומר מקושר וכו': השיב רבי לדברי ר' חנינא בן גמליאל והלא סהדי חתימי על הממחקא ושטרא אניירא כדמפרש בסמוך ואין לחוש שמסר לו שטר פסול (ע"כ) וא"ת שמא מחק אחנחא סהדי וכל השטר שלמעלה בר מן העדים וכתב מאי דבעי וי"ל דלא מכשרינן הוא ועדיו על הממחק אלא כשאין ריוח בין עד לעד כדי לכתוב אחנחא סהדי וריב"ם פירש דאין לחוש שמא ימחוק אחנחא סהדי כיון דמעיקרא הוה כתב על הממחק ואם ימחקנו ה"ל נמחק ב' פעמים והשטר שכתוב על הנייר שמחקו ה"ל נמחק פעם אחת ויהיה ניכר הזיוף דאינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים ומראה לי דהיינו שכתוב על המחק אז ניכר איזה נמחק פעם אחת ואיזה נמחק שתי פעמים אבל הנייר מחוק גרידא שאין כתוב עליו כלום אותו אינו ניכר וכן מוכח בסמוך דפריך וניחוש דלמא שדי ליה דיותא אמקום עדים ומחיק ליה והדר מחיק ליה והוה ליה אידי ואידי נמחק שתי פעמים כשימחוק אחרי כן השטר ומאי פריך הלא בשעה שירלו לחתוס ירלו (ג) מחוק פעם אחת ומקום שהמלוה מחתימה מחוק שתי פעמים אלא ודאי אינו ניכר עד שיהא כתוב ויהא יבא מיהו הא לאו ראיה היא דמאי למימר לדעדים אינו ניכר דלא דייקי אבל שטר הבא לפני ב"ד ניכר דב"ד דייקי ולכך אי מחיק אחנחא סהדי ירלאוהו ב"ד שנמחק שתי פעמים וחתימת העדים לא נמחק כי אם פעם אחת כדינא מיהו קשה לרבי דלדברי ריב"ם מינה היכא דנכתב אחנחא סהדי על הממחק כמו העדים אלא היכא דנכתב אחנחא סהדי על הנייר ימחקנו וגם (ד) השטר שהוא על הנייר ויהא שטר הבא הוא ועדיו על הממחק ואמאי כשר וכ"ת הוא על הנייר ועדיו על הממחק לא הוי כשר אלא דלא כמחוק בין עד לעד במקום שיכתבו אחנחא סהדי אבל אי כתבו אחנחא סהדי על הנייר לא מכשרינן דאיכא למיחש שנעשה זיוף מבאותו שעדיין לא נעשה בו זיוף וי"ל הוא ועדיו על הממחק שכיח טפי שיש לסופר כמה טופסי שטרות שלא כוון בהן המעשה ומחקם אבל הוא על הנייר ועדיו על הממחק לא שכיח כולי האי ולכך תקנו אחנחא סהדי והשתא מיתרצא שפיר מה שהקשה ר"י על פי' ריב"ם שיותר יש לנו להכשיר אחנחא סהדי כשכתוב על הנייר שלא נעשה בו שום זיוף יותר משכתוב על הממחק דאיכא למיחש שנעשה בו זיוף שעתה יש ליתן טעם (ה) זה שפיר דאחנחא סהדי על הנייר לא שכיח אלא אדרבה יחתמו על הנייר ויהיה הכל על הנייר (ו) וקשה לפי' ר) רשב"ם שפירש בשטר הבא הוא ועדיו על הממחק שאם יש ריוח מחוק בין עד לעד פסול דאיכא למיחש שהיה כתוב בו אחנחא סהדי והשטר היה כתוב על הנייר ומתקנו א"כ הא דקאמר דכתבי אחנחא (ז) בין עד לעד היינו כשיש נייר בין עד לעד שאם כבר מחוק בין עד לעד למה יכתבו אחנחא סהדי ירחיקו העדים זה מזה שיעור אחנחא סהדי ודי בכך שאם ימחוק ויהיה הכל על הממחק יהא פסול כדפרישית כיון שיש ריוח בין עד לעד וזה אינו נראה לומר שאינו מצריך אחנחא סהדי אלא כשיש נייר בין עד לעד דהוה ליה לגמ' לפרש ועוד א"כ (ז) בשופטני (ח) שהניחו הנייר וכתבו על הממחק ומיהו איכא למימר שאין להקשות כשיש מחק בין עד לעד למה יכתבו אחנחא סהדי שיניחו חלק ודיו (ט) וזה אינו שאם לא נצריכו לכתוב לא יניחו בין זה לזה ולא יחושו כי יאמרו למה אינחנו ואחרחיק תחיימתי מחבירי כיון שאינו כתוב בינתים: **וניחוש דלמא שדי דיותא אמקום עדים.** פירשתי לעיל: **אי לעילאי מחיק.** לפירוש ריב"ם שפירש כשנמחק שתי פעמים ניכר (ע) שאין שיהא נמחק שתי פעמים ויהא ניכר אבל לפי' רבי ניחא שאינו ניכר כיון שאין כתוב עליו כלום ומיהו עדיפא מינה משני דבלא דיותא מלי עביד בין סהדא לסהדא: **לישהייה.** מאן דלא גריס ליה (פ) סבר דכמו כן אינו דומה נמחק בן שני ימים נמחק בן שלשה (א): ואכתי אמאי פסול והא אפשר למבדקיה הכי. אמר ר' ירמיה להכי קא פסיק דפסול דחיישינן לבית דין טוענין דכיון דחזור דכתבו עדים הכי ושטרא על מחקא סמכי עדים ולא בדקו ליה אי נמחק פעם אחת או שתי פעמים. הלכך גזרי דפסול אע"ג דאפשר בבדיקה משום בית דין טוענין דלא בדקי אלא גבו לאלתר: רבי חנניה בן גמליאל אומר מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט. יפתח קשורין והוי פשוט אע"פ שיש בו אויר ג' שיטות למעלה אין בכך כלום סהדי חתימי על הממחקא ושטרא אניירא כדמפרש בסמוך ואין לחוש שמסר לו שטר פסול (ע"כ) וא"ת שמא מחק אחנחא סהדי וכל השטר שלמעלה בר מן העדים וכתב מאי דבעי וי"ל דלא מכשרינן הוא ועדיו על הממחק אלא כשאין ריוח בין עד לעד כדי לכתוב אחנחא סהדי וריב"ם פירש דאין לחוש שמא ימחוק אחנחא סהדי כיון דמעיקרא הוה כתב על הממחק ואם ימחקנו ה"ל נמחק ב' פעמים והשטר שכתוב על הנייר שמחקו ה"ל נמחק פעם אחת ויהיה ניכר הזיוף דאינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים ומראה לי דהיינו שכתוב על המחק אז ניכר איזה נמחק פעם אחת ואיזה נמחק שתי פעמים אבל הנייר מחוק גרידא שאין כתוב עליו כלום אותו אינו ניכר וכן מוכח בסמוך דפריך וניחוש דלמא שדי ליה דיותא אמקום עדים ומחיק ליה והדר מחיק ליה והוה ליה אידי ואידי נמחק שתי פעמים כשימחוק אחרי כן השטר ומאי פריך הלא בשעה שירלו לחתוס ירלו (ג) מחוק פעם אחת ומקום שהמלוה מחתימה מחוק שתי פעמים אלא ודאי אינו ניכר עד שיהא כתוב ויהא יבא מיהו הא לאו ראיה היא דמאי למימר לדעדים אינו ניכר דלא דייקי אבל שטר הבא לפני ב"ד ניכר דב"ד דייקי ולכך אי מחיק אחנחא סהדי ירלאוהו ב"ד שנמחק שתי פעמים וחתימת העדים לא נמחק כי אם פעם אחת כדינא מיהו קשה לרבי דלדברי ריב"ם מינה היכא דנכתב אחנחא סהדי על הממחק כמו העדים אלא היכא דנכתב אחנחא סהדי על הנייר ימחקנו וגם (ד) השטר שהוא על הנייר ויהא שטר הבא הוא ועדיו על הממחק ואמאי כשר וכ"ת הוא על הנייר ועדיו על הממחק לא הוי כשר אלא דלא כמחוק בין עד לעד במקום שיכתבו אחנחא סהדי אבל אי כתבו אחנחא סהדי על הנייר לא מכשרינן דאיכא למיחש שנעשה זיוף מבאותו שעדיין לא נעשה בו זיוף וי"ל הוא ועדיו על הממחק שכיח טפי שיש לסופר כמה טופסי שטרות שלא כוון בהן המעשה ומחקם אבל הוא על הנייר ועדיו על הממחק לא שכיח כולי האי ולכך תקנו אחנחא סהדי והשתא מיתרצא שפיר מה שהקשה ר"י על פי' ריב"ם שיותר יש לנו להכשיר אחנחא סהדי כשכתוב על הנייר שלא נעשה בו שום זיוף יותר משכתוב על הממחק דאיכא למיחש שנעשה בו זיוף שעתה יש ליתן טעם (ה) זה שפיר דאחנחא סהדי על הנייר לא שכיח אלא אדרבה יחתמו על הנייר ויהיה הכל על הנייר (ו) וקשה לפי' ר) רשב"ם שפירש בשטר הבא הוא ועדיו על הממחק שאם יש ריוח מחוק בין עד לעד פסול דאיכא למיחש שהיה כתוב בו אחנחא סהדי והשטר היה כתוב על הנייר ומתקנו א"כ הא דקאמר דכתבי אחנחא (ז) בין עד לעד היינו כשיש נייר בין עד לעד שאם כבר מחוק בין עד לעד למה יכתבו אחנחא סהדי ירחיקו העדים זה מזה שיעור אחנחא סהדי ודי בכך שאם ימחוק ויהיה הכל על הממחק יהא פסול כדפרישית כיון שיש ריוח בין עד לעד וזה אינו נראה לומר שאינו מצריך אחנחא סהדי אלא כשיש נייר בין עד לעד דהוה ליה לגמ' לפרש ועוד א"כ (ז) בשופטני (ח) שהניחו הנייר וכתבו על הממחק ומיהו איכא למימר שאין להקשות כשיש מחק בין עד לעד למה יכתבו אחנחא סהדי שיניחו חלק ודיו (ט) וזה אינו שאם לא נצריכו לכתוב לא יניחו בין זה לזה ולא יחושו כי יאמרו למה אינחנו ואחרחיק תחיימתי מחבירי כיון שאינו כתוב בינתים: **וניחוש דלמא שדי דיותא אמקום עדים.** פירשתי לעיל: **אי לעילאי מחיק.** לפירוש ריב"ם שפירש כשנמחק שתי פעמים ניכר (ע) שאין שיהא נמחק שתי פעמים ויהא ניכר אבל לפי' רבי ניחא שאינו ניכר כיון שאין כתוב עליו כלום ומיהו עדיפא מינה משני דבלא דיותא מלי עביד בין סהדא לסהדא: **לישהייה.** מאן דלא גריס ליה (פ) סבר דכמו כן אינו דומה נמחק בן שני ימים נמחק בן שלשה (א): ואכתי אמאי פסול והא אפשר למבדקיה הכי. אמר ר' ירמיה להכי קא פסיק דפסול דחיישינן לבית דין טוענין דכיון דחזור דכתבו עדים הכי ושטרא על מחקא סמכי עדים ולא בדקו ליה אי נמחק פעם אחת או שתי פעמים. הלכך גזרי דפסול אע"ג דאפשר בבדיקה משום בית דין טוענין דלא בדקי אלא גבו לאלתר: רבי חנניה בן גמליאל אומר מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט. יפתח קשורין והוי פשוט אע"פ שיש בו אויר ג' שיטות למעלה אין בכך כלום

מסורת הש"ס

א) רש"ל, ב) [נעיל קלח: וש"נ], ג) רש"ל, ד) רש"ל כל כך ולהשהותו ויבואו להכשיר, ה) רש"ל דמחק בזיוף, ו) רש"ל זה, ז) רש"ל בשיטה בפני, ח) [דף קפה. תוס' ד"ה אמר אביי, ט) רש"ל בפניל מ' וגי' כ"י ואיכא למימר שיחתוך בשביל מ', י) רש"ל, כ) (רש"ל רבי),

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה עדיו וכו' כתב ידם יוצא במקום אחר: (ב) ד"ה אין ספרים וכו' שלא ידעו לדקדק כל כך להשהותו ויבואו להכשיר וכו' ומקום שתירץ רב הושעיא כך תירץ ר' ירמיה כך: (ג) תוס' ד"ה (בדף הקודם) גופא וכו' שילו לחתוס ירלו השטר מחוק פעם אחת: (ד) בא"ד ימחקנו וגם ימחוק השטר שהוא על הנייר וכו' אלא כשנמחק בין עד לעד במקום שכתבו אחנחא וכו' דאדרבה זה: (ה) בא"ד ונמחק וזייף אז ראוי לפסול יותר: (ו) בא"ד אפס כן יש ריוח בינתים. נ"ב [הייט כשהעדים חתומים זה אחת זה] ואם אין העדים חתומים זה אחת זה אלא זה אחר זה זה בראש השיטה וזה בסוף השיטה כו' אתם ולאי אין לחוש שמא מחק אחנחא סהדי דלמה יעשו שטות כזה כו' והשטר כשר אע"פ שיש ריוח בינתים באותה שיטה כשיטור שיכתוב שטר לפני העד דלא יועיל שטר כשבא הוא והעד בשיטה אחת אם לא שני עדים חתומים באותה שיטה דאפי' הוליא עליו כתיבת ידו לא מהני כשבא בשיטה אחת לפרי"ם כאשר כתוב בהגהות אשי"ר ובתחומים זה אחת זה לא היה יכול לדחות ג"כ דלמה יעשו שטות כזה כו' דהתם אם היו העדים חותמים על הנייר היו מרחיקין ב' שיטות מן השטר ודו"ק: (ז) בא"ד ומסתמא אין כותבין דבזה כנגד חתימה בפחות. נ"ב וכי חיבות אחנחא) סהדי וכו' אתוכה יותר מחתימת העד: (ח) בא"ד כן שני שיטין בין עד לעד פוסל דלמא יכתוב שטר אחר לפני העד וכן משמע לקמן שני עדים בשני שטרות מצטרפין להוליא ממון אבל אין לומר שיכתוב בשבילו לענין אפוקי ממונא מחשוד דלא מהימן לא לומר לא לומר דיכתוב שטר לפני העד כדי להוליא ממון בעד אחד מן המחוד על השבועה הא ליתא דהא אף כנגד החשוד אינו נאמן אלא בשבועה ומינו דחשיד אממונא חשיד אשבועה לא אמרינן: (ט) בא"ד כזה אין רגילות שיכתבו אנחנא סהדי: (י) בא"ד ולמה לא תקנו דשטר על הנייר: (כ) בא"ד ליתן טעם לזה שפיר: (ל) בא"ד וקשה לפי' רשב"ם. נ"ב הוא פי' שכתבו התוס' בתחלת הדבור: (מ) בא"ד אחנחא סהדי בין עד לעד: (נ) בא"ד ועוד א"כ אטו בשופטני: (ס) בא"ד ניחו אלא ודיו דזה אינו: (ע) ד"ה אי עילאי וכו' ניכר אע"פ שאין כתוב עליו: (פ) ד"ה לישהייה מאן דלא גרס ליה היינו משום דכמו כן:

רבינו גרשום

ואם תאמר. אמאי כשר הא מצי מלוה לחזור ולמחוק כתיבת השטר וחזור וכותב מאי דבעי הואיל והעדים נמי תחיימי על מחק. הא לא מצי למיעבד דניכר הוא דאין דומה מקום עדים שאינו נמחק אלא פעם אחת למקום השטר שנמחק ב' פעמים. לפי שנגרר הקלף ביותר ויש היכר. ואכתי אמאי כשר ליחוש דלמא שדי מלוה בתחלה נמי [קודם] דנכתב השטרא על גבי כתב מחוק זה שדי דיותא אמקום עדים ועבד הכי מעיקרא קמי דנכתב השטר ונטל אותו קלף ואשדיה דיותא (ו) דבמקום עדים והדר כתיב השטר על אותו שטר שלא נמחק אלא פעם אחת וחתמו העדים במקום שהיה הדיו דנמחק ב' פעמים ולפי שהשטר הוא כבר כתוב לא יכלו להבחין אם נמחק פעם

עין משפט נר מצוה

כו א ב מיי' פכ"ז מהל' מלוה ולוה הלכה ט סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' מה סעיף כ:

כז ג ד ה מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ה:

כח ו ז מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף כב:

כט ח שם סעיף כ בהג"ה:

מוסף תוספות

א. דלא ידענינן מחק של שטר מתי היה ואם זה שוהה יום אחד אולי הראשון שהה כמה ימים, [ולמאן דגרס] י"ל דקים ליה לתלמודא דכל שנמחק אחר יומו אין הפרש בין זמן רב לזמן מרובה. ריטב"א.

רבינו גרשום (המשך)

אחת לנמחק ב' פעמים ואחר שתחמו העדים במקום שנמחק ב' פעמים חזר ומחק כתיבת השטר והדר וכתב מאי דבעי: והוה ליה אידי ואידי. מקום השטר ומקום העדים נמחק ב' פעמים ומזייף הכי וליכא היכרא ואמאי כשר: אמר אביי. מש"ה כשר דקסבר רב אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נמחק בפניהם שיראוהו קודם שיכתוב על גבי השטר וראוהו היאך נמחק דאי הדר תו ומחק במקום שהעדים חותמין הן שראוהו תחלה נמחק מכיריו בין נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים: מיתיבי. הוא. כתיבת השטר: על הנייר. שאינו מחוק: ועדיו על המחק כשר. ואמאי לרב דאמר שטר הוא ועדיו על המחק כשר ליחזוש דלמא מחיק לנייר שכתוב בו השטר והדר וכתב מאי דבעי והוה אידי ואידי נמחק פעם אחת. ומשני משום הכי כשר דכתבי עדים הכי אנחנא סהדי כו'. אי לתתאי מן חתימת העדים גייז ליה דמחקו ליה לגוף של שטר או לעיל מן העדים מחיק ליה וליכא היכרא למלתא. ומשני דכתבו בין סהדי לסהדי דאי גייז ליה גייז לסהדי ואי ליכא עדים פסול. ואי מחיק ליה הא נמחק תרי זימני ואינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים. הוא על המחק ועדיו על הנייר פסול משום דאיכא למימר דהדר מחיק ליה ומזייף ליה. והאמרת אינו דומה נמחק כו'. והאי נמחק ב' פעמים וניכר ואמאי פסול: הני מילי היכא דכתבי סהדי אמחוקה ושטר אמחק איכא היכרא בין מחיקת מקום העדים שהוא פעם אחת ובין מחיקת מקום השטר שהוא ב' פעמים. ואכתי אמאי פסול וליחו מגילתא אחריתי ולמחוק חדא זימנא ולידמי אי דמיא ג) למחיקת הא מגילתא דהאי שטר. ומשני לא דמי מחקא דהא מגלתא למחקא דהא מגלתא לפי דקליש טפי או דעבד טפי. ואכתי אמאי פסול ליקבליה לחתימת ידיה דסהדא דחתימי בהאי שטרא דמחיק יבואו עדים ויעידו לפני בית דין יודעים אנו שזו היא כתיבת העדים החתומין ובתר דקבלו לסהדותייהו למחוק מקום חתימותייהו ולידמי אי דמי מחיקת העדים שנמחק פעם אחת למחיקת מקום השטר. וכי האי גוונא אפשר בתקנה ואמאי פסול. בן שני ימים דמחיק מחיקתו וליכא למיקם עלה דמלתא. ולשהייה לשטר ג' ימים או טפי לאחר מחיקת העדים וניחזי דהשתא אידי ואידי מכמה ימים הוא